POSTI- JA LENNÄTINHALLITUKSEN

KIERTOKIRJEKOKOELMA

1976 No **60**

No 60

Kiertokirje

valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnasta

Asetuskokoelmassa on julkaistu seuraava asetus (233/76):

Asetus

valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnasta.

Annettu Helsingissä 5 päivänä maaliskuuta 1976.

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään:

1 §.

Vahingonkorvauslain (412/74) yhdenmukaista soveltamista valtion hallintoyksiköissä ohjaavana toimielimenä on valtiovarainministeriön yhteydessä valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunta.

2 §.

Lautakunnan tehtävänä on vahingon tapahduttua asianomaisen viraston tai laitoksen, vahingon aiheuttajan taikka valtiovarainministeriön pyynnöstä antaa lausuntoja vahingon aiheuttaneen valtion virkamiehen tai työntekijän tuottamuksen asteesta sekä häneltä valtiolle perittävän korvauksen määrästä.

Lausuntoja ei ilman erityistä syytä anneta, mikäli vahinko ilmeisesti on aiheutettu tahallisesti tai mikäli vahingon määrä ilmeisesti ei ylitä tuhatta markkaa.

Ennen lausunnon antamista on, mikäli mahdollista, asianomaiselle virastolle tai laitokselle ja vahingon aiheuttajalle varattava tilaisuus antaa kirjallisesti selityksensä asiassa.

3 §.

Lautakunnassa on valtioneuvoston kolmivuotiskaudeksi määräämät puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kuusi jäsentä. Neljä jäsentä määrätään valtion virkamiesten ja työntekijäin neljän edustavimman keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä. Kullekin jäsenelle määrätään vastaavassa järjestyksessä varamies.

4 §.

Lautakunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Se on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kolme keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrättyä jäsentä sekä kaksi muuta jäsentä on saapuvilla.

5 §.

Milloin asiaa lautakunnassa päätettäessä

11698—76/11

ilmenee eriäviä mielipiteitä, päätetään asia äänestämällä samaa menettelyä noudattaen kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

6 §.

Lautakunnan lausunto on tarkoitettu valtion sisäiseen käyttöön eikä se rajoita sivullisen oikeutta tai tuomioistuimen tahi muun viranomaisen harkintavaltaa.

Lautakunnan lausunnossa tulee olla tämän pykälän 1 momentti sellaisenaan.

7 §.

Lautakuntaan on soveltuvin osin noudatettava, mitä komiteoista on säädetty tai määrätty. Lautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja sihteerien sekä asiantuntijoiden palkkiot vahvistaa kuitenkin valtiovarainministeriö.

8 §.

Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa tarvittaessa valtiovarainministeriö.

9 §.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1976.

Valtiovarainministeriö on lisäksi antanut seuraavan yleiskirjeen (P 4467/76/3.5.1976)

Valtioneuvoston kanslialle ja kaikille ministeriöille sekä niiden alaisille virastoille ja laitoksille

A. Vahingonkorvauslaki

1. Yleistä

Uusi vahingonkorvauslaki (412/74) tuli voimaan syyskuun 1 päivänä 1974. Sillä ja siihen liittyvillä kolmellatoista muulla lailla uudistettiin vahingonkorvausoikeutemme keskeisiltä osiltaan. Muun muassa rikoslain 9 luku ja valtion vastuunalaisuudesta virkamiehen aikaansaamasta vahingosta annettu laki kumottiin. Sen sijaan laki valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta (411/29) eli ns. maksuvapautuslaki jäi edelleen sellaisenaan voimaan.

Ennen vahingonkorvauslain voimaantuloa syntyneen vahingon korvaamiseen sovelletaan aikaisempaa lakia.

Vahingonkorvauslaki on luonteeltaan ns. yleislaki. Sitä ei pääsääntöisesti sovelleta, jos korvausvastuu on säännelty muussa laissa tai sopimusteitse. Työntekijän ja virkamiehen korvausvastuuta ei kuitenkaan voida sopimusteitse eikä virkasäännön määräyksin taikka muulla siihen verrattavalla tavalla lisätä.

2. Työnantajan ja julkisyhteisön korvausvastuu

Työnantajavastuun osalta on vahingonkorvauslain keskeisenä tavoitteena ollut sellaisen korvausjärjestelmän luominen, jossa työnantaja yleensä aina on vastuussa vahingosta, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään työnantajan toiminnassa tai työssä aiheuttaa. Myös julkisyhteisö on työnantajana korvausvastuussa silloin, kun vahinko on aiheutunut julkisyhteisön työntekijän taikka yhteisöön virka- tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa olevan henkilön virheestä tai laiminlyönnistä toiminnassa, jota ei ole pidettävä julkisen vallan käyttämisenä.

Julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon on julkisyhteisö sitävastoin velvollinen korvaamaan vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioonottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

3. *Työntekijän ja virkamiehen korvausvastuu*

Vahingosta, jonka työntekijä työssään virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa työtoverilleen, työnantajalleen tai sivulliselle, hän on velvollinen korvaamaan määrän, joka harkitaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema, vahingon kärsineen tarve sekä muut olosuhteet. Jos työntekijän viaksi jää vain lievä tuottamus, ei vahingonkorvausta ole tuomittava.

Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on täysi korvaus tuomottava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.

Myös virkamies vastaa edellä mainittujen perusteiden mukaan virassaan virheellään tai laiminlyönnillään sivulliselle ja julkisyhteisölle aiheuttamastaan vahingosta. Sanottuja perusteita on sovellettava myös virkamiehen virassaan virheellään tai laiminlyönnillään työtoverilleen aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

Vaikka vahingonkorvauslaissa työntekijän ja virkamiehen korvausvastuuta koskevissa säännöksissä puhutaankin korvaukseen tuomitsemisesta, ei se merkitse sitä, että kaikki tällaiset korvausasiat olisi saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos asianomainen virasto tai laitos harkitsee tuottamuksen olevan lievän, ei asiaa ole tarpeen korvauskäsittelyn vuoksi viedä tuomioistuimeen, ellei siihen ole muuta syytä. Sama koskee tapausta, jossa virasto tai laitos katsoo tuottamuksen asteen ylittävän lievän sekä harkitsee, mikä on vahingonkorvauslain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettu, kohtuullinen korvausmäärä, ja vahingon aiheuttanut työntekijä tai virkamies hyväksyy korvausvaatimuksen. Mikäli sovintoon ei päästä, virasto tai laitos voi tuomioistuimessa vaatia edellä mainituin perustein harkitsemaansa korvausta. Vahingon todellinen määrä on kuitenkin tällöin myös esitettävä tuomioistuimessa. Sen jälkeen kun korvausmäärä on lainvoimaisella tuomiolla vahvistettu, ei virasto tai laitos voi enää suorittaa edellä mainittua kohtuusharkintaa. Korvausmäärään tyytymättömän käytettäväksi jää tällaisessa tapauksessa kuitenkin vielä maksuvapautuslain mukainen menettely.

4. *Korvausvastuun jakaantuminen työnantajan ja työntekijän välillä*

Tahallisesti aiheutettua vahinkoa lukuunottamatta vahingonkorvauslaki asettaa työnantajan ensisijaisesti korvausvelvolliseksi sikäli, että työntekijä ja virkamies ovat velvollisia korvaamaan työtoverilleen tai sivulliselle aiheuttamansa vahingon tälle ainoastaan siinä määrin kuin sitä ei voida saada vastuussa olevalta työnantajalta tai julkisyhteisöltä. Lievän tuottamuksen ollessa kyseessä ei työntekijällä ja virkamiehellä ole toissijaistakaan korvausvastuuta, vaan työnantaja tai julkisyhteisö vastaa silloin yksin.

5. *Työnantajan ja julkisyhteisön takautumisoikeus*

Työnantajalla ja julkisyhteisöllä on, jouduttuaan työntekijän tai virkamiehen aiheuttaman vahingon johdosta maksamaan korvausta vahinkoa kärsineelle, vahingon aiheuttajaan kohdistuva takautumisoikeus. Työntekijän ja virkamiehen korvausvelvollisuus määräytyy kuitenkin tässäkin tapauksessa edellä 3. kohdassa selvitettyjen

sovitteluperiaatteiden mukaisesti. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että työnantaja tai julkisyhteisö vastaa korvauksesta lopullisesti yksin, jos työntekijän tai virkamiehen viaksi voidaan lukea vain lievä tuottamus.

B Valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunta

1. Vahingonkorvauslautakunnan asettaminen ja toimivalta

Työntekijän ja virkamiehen korvausvastuuta koskevien vahingonkorvaussäännösten valtion hallintoyksiköissä tapahtuvan soveltamisen helpottamiseksi ja soveltamiskäytännön epäyhtenäisyyden välttämiseksi valtioneuvosto on 17 päivänä maaliskuuta 1976 asettanut valtiovarainministeriön yhteyteen vahingonkorvauslautakunnan. Lautakunnan asettaminen perustuu siitä 5 päivänä maaliskuuta 1976 annettuun asetukseen (233/76). Lautakunnan tehtävänä on vahingon tapahduttua asianomaisen viraston tai laitoksen taikka vahingon aiheuttaneen valtion virkamiehen tai työntekijän pyynnöstä antaa lausuntoja vahingon aiheuttajan tuottamuksen asteesta sekä häneltä perittävän korvauksen määrästä.

Lautakunta siis esittää kantansa siitä, onko kyseessä vain lievä tuottamus, jolloin vahingon aiheuttajalta ei korvausta peritä, ja jos tuottamuksen aste ylittää lievän, mikä on vahingonkorvauslain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettu kohtuullinen korvausmäärä, joka vahingon aiheuttajalta peritään. Lautakunnan lausunnolla on kuitenkin vain suosituksen luonne. Virasto tai laitos voi lautakunnan lausunnon sitomatta päättää kannanotostaan korvaustapauksessa.

Lausuntoa ei ilman erityistä syytä anneta, mikäli vahinko ilmeisesti on aiheutettu tahallisesti tai mikäli vahingon määrä ilmeisesti ei ylitä tuhatta markkaa. Erityisiä syitä voitaneen katsoa olevan esimerkiksi silloin, kun työntekijä tai virkamies on tekemällään tahallisella vahinkoa aiheuttaneella teolla pyrkinyt aiheuttamaan hyötyä valtiolle. Samoin voi tiettyjen sinänsä vähäpätöisten tapausten monilukuisuus ja yleisyys muodostaa perusteen lausunnon antamiselle.

2. Lautakunnan kokoonpano

Lautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kuusi jäsentä. Jäsenistä neljä on määrätty valtion virkamiesten ja työntekijäin edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

3. Lausunnon pyytäminen

Lausuntoa pyydetään lautakunnalta kirjallisesti. Käsittelyn jouduttamiseksi lausuntopyyntöön on pyrittävä liittämään vahingon aiheuttajan kirjallinen selvitys tapahtuneesta sekä muu asian ratkaisemiselle tarpeellinen asiakirjamateriaali kuten laaditut kuulustelupöytäkirjat ja esimiesten ja viraston tai laitoksen lausunnot.

Tärkeä on myös selvitys vahingon aiheuttajan varallisuusoloista sekä aiheutetun vahingon suuruudesta. Mikäli vahingon aiheuttaja itse pyytää lautakunnan lausuntoa, on asianomaisen viraston tai laitoksen mahdollisuuksien mukaan avustettava häntä tarvittavan selvityksen kokoamisessa.

Lautakunnan antamista lausunnoista tiedotetaan Valtion työmarkkinalaitos tiedottaa -lehdessä. Virastot ja laitokset voivat myös lautakunnan sihteeriltä tilata jäljennöksiä lautakunnan päätöksistä.

Lautakunnan osoite on Valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunta, valtiovarainministeriön palkkaosasto, Aleksanterinkatu 3 G, 00170 Helsinki 17.

Posti- ja lennätinhallitus antaa lisäksi seuraavat soveltamisohjeet:

Oikeus vahingonkorvauslain mukaiseen helpotukseen

1 §

Posti- ja lennätinlaitoksen palveluksessa oleva henkilö on oikeutettu pyytämään jäljempänä mainituin tavoin posti- ja lennätinhallitukselle osoitettavalla hakemuksella helpotusta vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka aiheutuu hänen virassaan tai työssään virheellään tai laiminlyönnillään posti- ja lennätinlaitokselle aiheuttamastaan vahingosta tai sellaisesta vahingosta, jonka johdosta posti- ja lennätinhallitus on joutunut maksamaan korvausta.

Hakemus

2 §

Hakemus osoitetaan kaikissa 1 §:n vahinkotapauksissa posti- ja lennätinhallitukselle, ellei 5 §:stä muuta johdu.

Hakemukseen on liitettävä vahingon aiheuttajan kirjallinen selvitys vahinkotapahtuman kulusta, olosuhteista ja syistä sekä hänen oma käsityksensä kohtuullisesta vahingonkorvauksen määrästä.

Vahingon aiheuttajan on annettava edellä tarkoitettu selvitys siitä riippumatta pyydetäänkö tuottamuksen asteesta ja valtiolle perittävän korvauksen määrästä valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnalta lausunto.

Hakemuksen liitteet

3 §

Toimipaikan hoitajan on liitettävä vahingon aiheuttajan hakemukseen lausuntonsa vahinkotapahtuman kulusta, olosuhteista ja syistä sekä vahingon määrästä. Lisäksi on ilmoitettava vahingon aiheuttajan toimipaikan hoitajalle antamat tiedot varallisuusoloistaan kuten perhesuhteista, palkkauksesta kaikkine lisineen sekä muusta varallisuudesta (varat, velat ja vuokra) ja mahdollisesta oikeudesta kassaerehdysrahaan. Edelleen on ilmoitettava mahdollisesta poliisitutkinnasta ja sen toimittajasta tahi ellei sellaista ole toimitettu, selvitys henkilötodistajien havainnoista.

Lausuntopyyntö

4 §

Mikäli vahingon määrä ylittää 1000 markkaa eikä vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti posti- ja lennätinhallitus pyytää valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnalta lausunnon tuottamuksen asteesta ja valtiolle perittävän korvauksen määrästä sekä muissa tapauksissa niillä edellytyksillä, jotka valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnasta 5 päivänä maaliskuuta 1976 annetun asetuksen (233/76) 2 §:n 2 momentissa mainitaan.

Vahingon aiheuttaja voi myös pyytää edellä mainittua lausuntoa niissä tapauksissa, joissa vahingon määrä ylittää 1000 markkaa.

Lausuntopyyntö osoitetaan valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnalle ja lähetetään 1 §:ssä mainitun hakemuksen ja sen liitteiden mukana posti- ja lennätinhallitukselle.

Maksuvapautuslaki

5 §

Valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta 21 päivänä joulukuuta 1929 annetun lain (411/29) eli maksuvapautuslain mukainen menettely pysyy edelleen voimassa tuomio-

istuimen vahvistettua päätöksellään vahingonkorvauksen määrän.

Mallit

6 §

Posti- ja lennätinhallitukselle osoitettu hakemus ja valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunnalle osoitettu lausuntopyyntö voidaan laatia oheisten mallien mukaan (liitteet 1 ja 2).

Kiertokirjeestä lähetetään myöhemmin eripainos toimipaikoille liitettäväksi Säännöskokoelmaan.

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 1976.

Johtaja **T. Roine**

Toimistopäällikkö *Esko Hiekkasalmi*

Liite 1

Posti- ja lennätinhallitus
Kansliaosasto
PL 529
00101 HELSINKI 10

Oheisiin asiakirjoihin ja vahingonkorvauslain (412/74) 4 luvun säännöksiin viitaten pyydän kunnioittaen saattaa asian posti- ja lennätinhallituksessa vahingonkorvauslain mukaiseen käsittelyyn.

....päivänä .....kuuta 19....

Liite 2

Valtionhallinnon vahingonkorvauslautakunta
Valtiovarainministeriön palkkaosasto
Aleksanterinkatu 3 G
00170 HELSINKI 17

Oheisiin asiakirjoihin ja vahingonkorvauslain (412/74) 4 luvun säännöksiin viitaten pyydän kunnioittavasti Lautakunnan lausuntoa tuottamukseni asteesta sekä valtiolle mahdollisesti perittävän korvauksen määrästä.

....päivänä .....kuuta 19....
